

Προσεγγίσεις Μουσικοθεραπείας

Ενότητα 3: Μουσικοθεραπεία σε Μονάδες Υγείας και
Εκπαίδευσης

Ψαλτοπούλου Ντόρα
Τμήμα Μουσικών Σπουδών - Σχολή Καλών Τεχνών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Μουσικοθεραπεία σε Μονάδες Υγείας κι Εκπαίδευσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα ενότητας

1. Andrea Cevasco – παρουσίαση.
2. Ποθεινή Βαϊούλη – παρουσίαση.
  - Κοινωνικοποίηση και ανάπτυξη.
  - Μουσικοθεραπευτική παρέμβαση.
  - Έρευνα, συμμετέχοντες και μεθοδολογία.
  - Αποτελέσματα.
  - Συμπέρασμα.

Σκοποί ενότητας

- Ευαισθητοποίηση.
- Δημιουργία κινήτρου ενδιαφέροντος για τη δημιουργία δομών σε νοσοκομεία.
- Παρουσίαση βασικών τεχνικών στηρικτικής μουσικοθεραπείας.

Παρουσίαση της Andrea Cevasco - Μουσικοθεραπεύτρια, Πανεπιστήμιο της Αλαμπάμα (Αμερική)

- Κλινικό και ερευνητικό έργο σχετικά με τη μουσικοθεραπεία στην εντατική μονάδα πρόωρων νεογνών.

Παρουσίαση της Ποθεινή Βαϊούλη - Μουσικοθεραπεύτρια, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Α.Π.Θ.

- Μικρά παιδιά-μεγάλες μουσικές: μουσικοθεραπεία για νήπια με αυτισμό και τους γονείς τους.

Κοινωνικοποίηση και ανάπτυξη (1/2)

- Τα παιδιά βρίσκονται σε διαλεκτική σχέση με το περιβάλλον.
- Η ανάπτυξη των παιδιών βασίζεται στα ερεθίσματα που δέχονται από το περιβάλλον και από τις επαφές με την οικογένεια τους και με άλλους ανθρώπους.
- Η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων επιτρέπει στα παιδιά:
  - 1.Την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων.
  - 2.Την προσαρμογή τους στο περιβάλλον με βάση τις δυνατότητες τους.

(Carter, Davis, Klin & Volkmar, 2005; Rubin & Lennon, 2004)

Κοινωνικοποίηση και ανάπτυξη (2/2)

Στερν (1934-)

- Το παιδί συνειδητοποιεί πως οι ενέργειες του έχουν νόημα μέσα από τις αντιδράσεις των ενηλίκων (μητέρα-βρέφος).
- Διαπροσωπικές σχέσεις οδηγούν σε ανάπτυξη αίσθησης εαυτού.
- Αν και αυτή η επικοινωνία είναι μη-λεκτική είναι πλήρης νοήματος για τα μικρά παιδιά, και όχι μηχανική.

Βιγκότσκι (1896-1934)

- Ρόλος ενηλίκων στην ανάπτυξη των παιδιών.
- Ζώνη Επικοινωνίας Ανάπτυξης: πλαίσιο ανάπτυξης των «εν δυνάμει και εν ενεργεία» δυνατοτήτων του παιδιού.

Από κοινού προσοχή

- Τα βρέφη από 9 έως 18 μηνών δείχνουν να αλληλεπιδρούν συνειδητά με τους εξής τρόπους:
  - Ανέχονται και επιδιώκουν την επαφή με το βλέμμα.
  - Αντιδρούν σε οικεία ερεθίσματα.
  - Συμμερίζονται κοινά ενδιαφέρονται και μοιράζονται εμπειρίες με ανθρώπους γύρω τους.

- Κοινωνικοποίηση ηθελημένη και πλήρης νοήματος.

(Adamson, et al., 2004; Schertz & Odom, 2004; Kasari, Gulsrud, Wong, Kwon, and Locke, 2010)

Παιδιά με αυτισμό

- Νευρολογικές διαφορές στον τρόπο που προσλαμβάνουν και επεξεργάζονται πληροφορίες από το περιβάλλον.
- Η «από κοινού προσοχή» αναπτύσσεται αργότερα ή κάποιες φορές και καθόλου.
- Δυσκολίες για να σχηματίσουν και να διατηρήσουν επαφές με άλλους ανθρώπους, να μοιραστούν τα συναισθήματά τους, και να συμμετάσχουν σε διαπροσωπικές σχέσεις.
- Στερεοτυπίες και προσκόλληση σε αντικείμενα ή συνήθειες.
- Δυσκολίες στην επικοινωνία οδηγούν σε μειωμένη πρόσληψη ερεθισμάτων από το περιβάλλον.

(Adamson, Roger, and Deckner, 2004; Adamson, Bakeman, Deckner, and Ronski, 2009)

Μουσικοθεραπευτική παρέμβαση

- Η χρήση τη μουσικής (ήχοι, τραγούδια, κλινικός αυτοσχεδιασμός φωνή ή όργανα) ως πλαίσιο επικοινωνίας ανάμεσα στο παιδί, τη μητέρα, και το θεραπευτή.
- Η μουσική αντανακλά και καθρεφτίζει τις εξελισσόμενες ικανότητες του παιδιού, ενώ οι ενήλικες προσφέρουν ένα πιο ανεπτυγμένο μουσικό πλαίσιο για να ενθαρρύνουν την επικοινωνία και ανάπτυξη του παιδιού.

(Bruscia, 1988; AMTA 2011)

Μουσικοθεραπευτική παρέμβαση

- Μη λεκτική μορφή επικοινωνίας.
- Συνέχεια και ροή μέσω επαναλήψεων, παραλλαγών, και ανάπτυξης μουσικών θεμάτων.
- Κοινές εμπειρίες με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως:
  - Εξοικείωση με το βλέμμα.
  - Συγκέντρωση προσοχής στο πρόσωπο.
  - Ανταλλαγές στην επικοινωνία.
  - Έκφραση ενδιαφερόντων και συναισθημάτων.

(Donnell, 2007; Holck, 2004; Katagiri, 2009; Kim, Wigram & Gold, 2008, 2009'; Woodward)

Μουσικοθεραπευτική παρέμβαση

- Το παιδί βρίσκεται σε διαλεκτική σχέση με τη μουσική, το θεραπευτή, και τον γονέα.
- Αλλαγές συντελούνται τόσο στο παιδί όσο και στη μητέρα (οικογενειακό περιβάλλον) μέσω της κοινής μουσικής εξέλιξης.
- Πλαίσιο για να μοιραστεί το παιδί αυτό που τον ενδιαφέρει καθώς και να πάρει μέρος σε αυτό που ενδιαφέρει τα υπόλοιπα άτομα που συμμετέχουν στη μουσική συνεδρία Εξοικείωση με το βλέμμα.

Έρευνα, συμμετέχοντες, και μεθοδολογία

- 3 οικογένειες, παιδιά 2-3 ετών και οι μητέρες τους.
- Διαγνωστικά κριτήρια με βάση το M-CHAT, level 2 and ADOS.
- Συνεδρία μια φορά την εβδομάδα.
- Βιντεοσκόπηση συνεδρίας και συζήτηση μετά το τέλος της συνεδρίας με τη μητέρα.
- Προτάσεις για να συνεχίσουν επικοινωνία μέσω της μουσικής μέσα στην εβδομάδα.

Δομή Συνεδρίας

Κάθε επίσκεψη στο σπίτι:

- Μητέρα-παιδί: μουσικό παιχνίδι και φωνητικός αυτοσχεδιασμός. Ο θεραπευτής συνοδεύει με την κιθάρα και φωνή.
- Θεραπευτής-μητέρα-παιδί: κλινικός μουσικός αυτοσχεδιασμός και μουσική επικοινωνία με κρουστά, φωνή, κιθάρα Βιντεοσκόπηση συνεδρίας και συζήτηση μετά το τέλος της συνεδρίας με τη μητέρα.

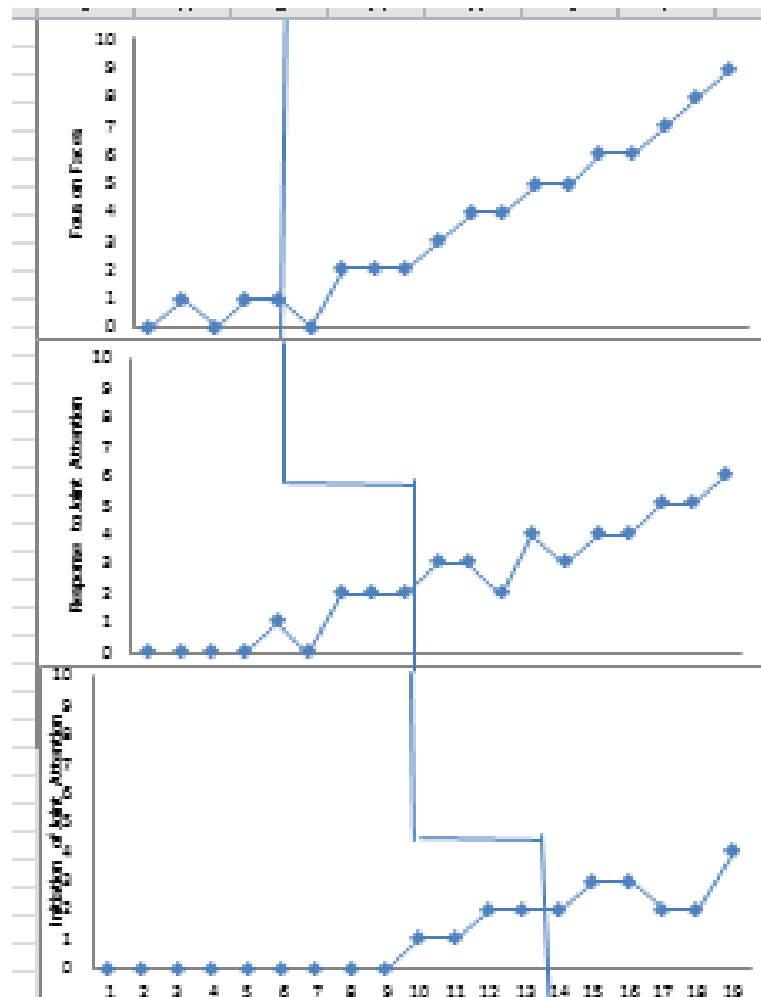
Κατεύθυνση:

- Ανθρωπιστική και παιδοκεντρική.
- Έμφαση στις δυνατότητες του παιδιού.
- Μάθηση μέσω ανακάλυψης και δημιουργικότητας.
- Σεβασμός στην δυναμική, κουλτούρα της οικογένειας.

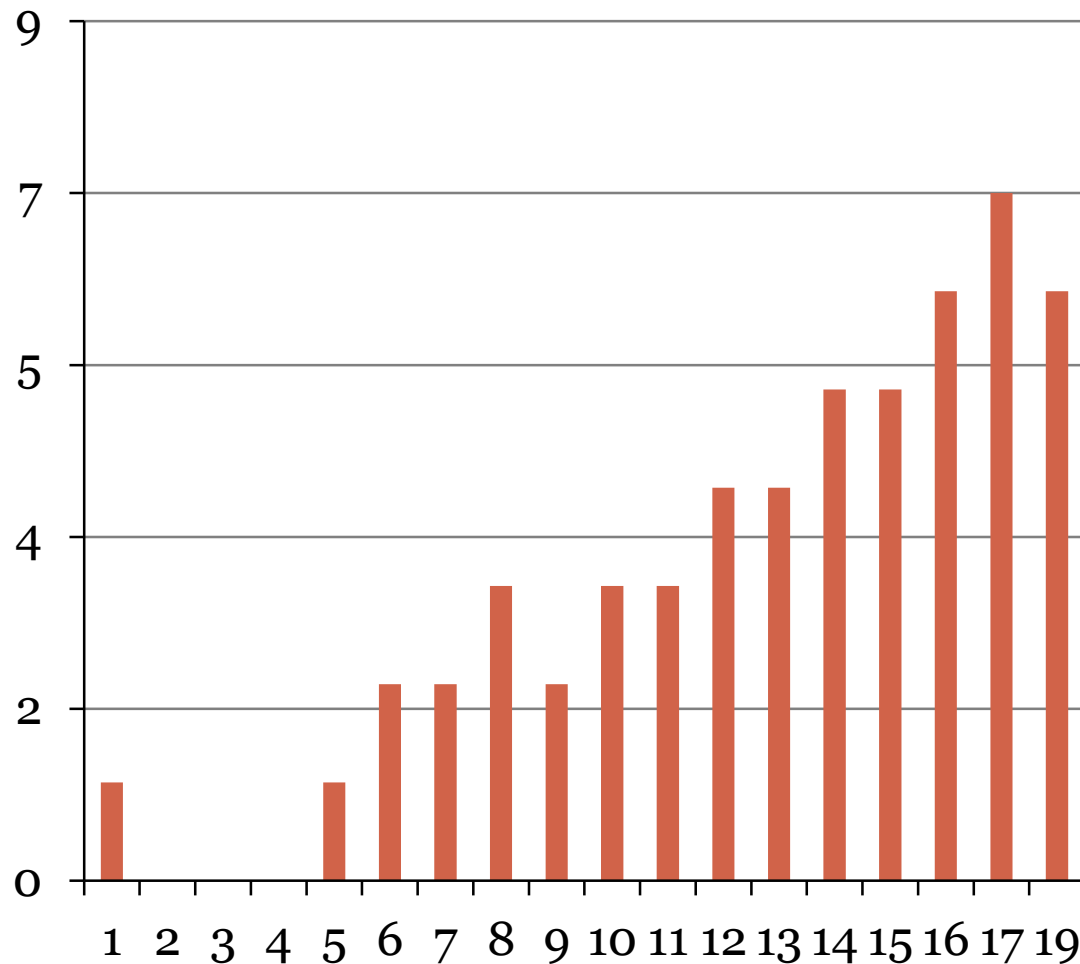
Αποτελέσματα (1/3)

- Επαφή με βλέμμα.
- Ανταπόκριση στην ΑΚΠ.
- Πρωτοβουλίες για ΑΚΠ.
- Inter-observer agreement: .85 Cohen's Kappa.

Αποτελέσματα (2/3)

- Έκφραση συναισθήματος (χαμόγελα, γέλια, αγκαλιές, δυναμική φωνής).

Αποτελέσματα (3/3)

- Ολοένα αυξανόμενες στιγμές μη λεκτικής επικοινωνίας μέσα από το βλέμμα, τους ήχους, και την αλληλόδραση με τη μητέρα.
- Έκφραση συναισθημάτων.
- Χρήση λέξεων και λεκτική επικοινωνία.
- Αλλαγές εμφανείς και σε άλλους χώρους, πέρα από τις μουσικές συνεδρίες.

Συμπέρασμα

Η μουσική προσφέρει το πλαίσιο για:

- Ανάπτυξη αίσθησης εαυτού μέσα στη μουσική και μέσω της μουσικής.
- Ανακάλυψη και δημιουργικότητα.
- Χτίσιμο διαπροσωπικών σχέσεων.
- Ενσυναίσθηση.
- Επικοινωνία.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

- Accordino, R., Comer, R., & Heller, W. B. (2007). Searching for music's potential: A critical examination of research on music therapy with individuals with autism. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 1(1), 101-115.
- Adamson L.B., McArthur D., Markov Y., Dunbar B., Bakeman R. Autism and joint engagement: Young children's responses to maternal bids. *Journal of Applied Developmental Psychology*. 2001; 22:439–453.
- Adamson, L. B., Bakeman, R., Deckner, D. F., & Ronski, M. A. (2009). Joint engagement and the emergence of language in children with autism and Down syndrome. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 39(1), 84-96.
- Kim, J., Wigram, T., & Gold, C. (2008). The Effects of Improvisational Music Therapy on Joint Attention Behaviors in Autistic Children: A Randomized Controlled Study. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 38(9), 1758-1766.
- Schertz, H., & Odom, S. (2007). Promoting joint attention in toddlers with autism: A parent-mediated developmental model. *Journal of autism and developmental disorders*, 37(8), 1562-1575.
- Wigram, T., & Gold, C. (2006). Music therapy in the assessment and treatment of autistic spectrum disorder: clinical application and research evidence. *Child: Care, Health & Development*, 32(5), 535.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ψαλτοπούλου Ντόρα.
«Προσεγγίσεις Μουσικοθεραπείας. Ενότητα 3: Μουσικοθεραπεία σε Μονάδες
Υγείας και Εκπαίδευσης». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014.
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS186/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

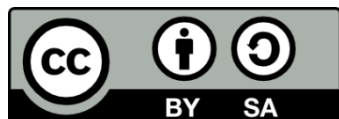

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Οικονόμου Δημήτριος
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- ✦ το Σημείωμα Αναφοράς
- ✦ το Σημείωμα Αδειοδότησης
- ✦ τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- ✦ το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

